

MARIESTAD

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Sjötorps förskola och fritidshem

Läsår 2018-2019

Antagen
Mariestad
2018-10-18

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.1. Syfte.....	3
1.2. Ansvar.....	3
2. Främjande och förebyggande arbete med aktiva åtgärder.....	4
2.1 Undersök.....	4
2.2 Analysera.....	5
2.3 Planerade aktiva åtgärder.....	8
3. Förankring av planen (samverkansskyldighet).....	9
3.1 Barns/elevs delaktighet.....	9
3.2 Vårdnadshavares delaktighet.....	9
3.3 Medarbetares delaktighet.....	9
4. Rutin/åtgärder vid händelse av diskriminering och/eller kränkande behandling.....	10
4.1 Rutiner för all personal i förskolan.....	10
4.2 Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av annat barn.....	10
4.3 Rutiner för när personal kränker, diskriminerar eller trakasserar barn.....	10
4.4 Rutiner för hur barn och deras vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.....	11
5. Uppföljning, utvärdering och redogörelse avseende föregående läsår	12
5.1 Följ upp och utvärdera.....	12
5.2 Redogörelse avseende aktiva åtgärder.....	12
6. Referenser.....	13
7. Bilagor.....	14
7.1 Bilaga 1 – Definitioner.....	14
8.2 Bilaga 2 – Lagstiftning och styrdokument.....	17
8.3 Bilaga 3 – Anmälningsskyldighet.....	19

1. Inledning

Som stöd för arbetet mot diskriminering, kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier ska varje förskola/skola utarbeta en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet med planen inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet. Planen kan ses som en dokumentation av det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet och den ska upprättas årligen för varje verksamhet inom förskolan och skolan.

I planen ska det finnas aktiva åtgärder för de främjande och förebyggande insatserna som bygger på kartläggningar och utvärderingar av tidigare års arbete. Där ska det finnas en beskrivning av vilket arbete som planeras och vilka rutiner som gäller. Planen ska beskriva hur barn/elever, vårdnadshavare och medarbetare medverkar i det främjande och förebyggande arbetet.

Arbetet med de aktiva åtgärderna ska skriftligen dokumenteras. Arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att:

1. Undersöka om det finns risker för diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten
2. Analysera orsaker till upptäckta risker och hinder
3. Vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas
4. Följa upp och utvärdera arbetet enligt 1-3

Arbetet med aktiva åtgärder ska genomföras fortlöpande. Åtgärderna ska tidsplaneras och genomföras så snart som möjligt.

1.1. Syfte

Sjötörps förskola och fritidshems plan grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling. Enligt dessa lagar ska skolan arbeta främjande och förebyggande för barns/elevs lika rättigheter och möjligheter samt mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling. Ett steg i arbetet är att varje år ta fram en ny plan för detta arbete. Planen syftar till att säkerställa barns/elevs trygghet, studiero samt deras rättigheter.

1.2. Ansvar

Monika Olsson, förskolechef, ansvarar för framtagandet av planen på enheten.

2. Främjande och förebyggande arbete med aktiva åtgärder

2.1 Undersök

Undersökning om det finns risker för diskriminering, kränkande behandling, trakasserier, sexuella trakasserier eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten.

Efter genomförd kartläggning ser vi att Sjötorps förskola och fritidshem har ett i grunden fungerande främjande och förebyggande arbete när det gäller ovan nämnda områden. Kartläggningen redovisas under rubriken 2.2. Inom följande delar har ändå eventuella risker eller hinder för diskriminering eller lika rättigheter och möjligheter i verksamheten framträtt:

Kön:

Vi ser att det kan finnas en risk att vi många gånger pratar om eller till grupper av barn som vi benämner som tjejerna eller killarna. En diskussion bör vara levade kring hur vi väljer att prata om grupper av barn.

Ålder:

Det finns en risk med att kalla barnen för små eller stora och vi behöver reflektera över och påminna varandra att använda andra uttryck. Vi pedagoger måste arbeta mer på att få barnen och eleverna att benämna andra barn med en bättre åldersbenämning. Tex. ”förskolebarnen”, ”fritidsbarnen”, ”yngre” och ”äldre”.

Etnisk tillhörighet:

Just nu förekommer få diskussioner och material finns endast i liten utsträckning kopplat till etnisk tillhörighet och en risk finns att ämnet inte behandlas som en naturlig del i verksamheten.

Religion eller annan trosuppfattning:

Just nu förekommer få diskussioner och material finns endast i liten utsträckning kopplat till religion eller annan trosuppfattning och en risk finns att ämnet inte behandlas som en naturlig del i verksamheten.

Sexuell läggning:

Just nu förekommer få diskussioner och material finns endast i liten utsträckning kopplat till sexuell läggning och en risk finns att ämnet inte behandlas som en naturlig del i verksamheten.

Kränkande behandling:

Kartläggningen visar att det antagligen föreligger större risk för att kränkningar kan ske utomhus på grund av att där har vi vuxna inte full insyn hela tiden. Fritidshemmets barn förväntas kunna gå ut själva till viss del på eftermiddagen, då finns risk för att kränkningar kan ske eftersom det då inte finns någon vuxna där som kan stötta vid behov. Vi ser också en risk om för många barn vistas på samma yta vid andra rutinsituationer vilket kan orsaka att kränkningar kan ske t.ex. i hallen.

2.2 Analysera

Analys av orsaker till upptäckta risker och hinder.

Utifrån genomförd undersökning har vi inte sett risker inom alla områden och kan därför dra slutsatsen att vi generellt har ett fungerande främjande och förebyggande arbete.

Övergripande innebär vårt främjande arbete att vi ser att alla barn, både förskolans och fritidshemmets, är allas ansvar. Båda verksamheterna har ett nära samarbete och vuxna och barn är väl bekanta med varandra.

Vi uppmuntrar och lyfter varandras olikheter på ett positivt sätt vilket vi ser bidrar till att barnen lär sig att respektera varandra. Alla har sina olika behov och alla bidrar och är en tillgång i gruppen.

Varje läsårsstart börjas med några temaveckor där extra fokus läggs på att lära känna varandra.

På till exempel samlingar och vid måltider eller andra rutinsituationer diskuterar vi fortlöpande hur man är en bra kompis och pedagogerna hjälper barnen när det uppstår konflikter. Att visa respekt innebär bland annat att lyssna till varandras önskemål, alla har rätt att säga nej och bli lyssnad på. Vid incidenter eller särskilda händelser tas det upp till diskussion direkt.

Pedagogerna har en nära relation till barnen och ser på så sätt vilka behov som finns vilket skapar trygghet.

Vi vuxna är förebilder för barnen vilket bland annat innebär att det är viktigt att tänka på hur vi bemöter barnen och varandra i samtal och vid konflikter. Det har stor påverkan på hur barnen sedan kan lära sig att vara tillsammans och lösa sina konflikter.

Vi använder oss av föräldraaktiv inskolning för ett nära samarbete med vårdnadshavare. Det bidrar bland annat till att vi kan diskutera förhållningssätt tillsammans för att kunna prata med barnen om hur man ska vara mot andra både på förskolan och hemma på liknande sätt.

Förskolans och fritidshemmets främjande och förebyggande arbete utifrån diskrimineringsgrunderna:

Kön

På förskolan och fritidshemmet erbjuder vi lek- och lärmiljöer som ska passa alla barn och vår bedömning är att barnen använder alla miljöer och allt material utan att sortera i traditionella könsstereotypa mönster.

Vi pedagoger reagerar på och pratar om barnens samtal och lekar på ett likvärdigt sätt oavsett vilket material de väljer att använda.

Vi lägger inga värderingar i hur barnen väljer att vara eller se ut och står upp för barnen om någon uttrycker stereotypa värderingar.

Vi ser att det kan finnas en risk att vi fortfarande pratar om eller till grupper av barn som tjejerna eller killarna utan att reflektera över de aktuella värderingar som finns i dagens samhälle. En diskussion bör vara levande kring hur vi väljer att prata om grupper av barn.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Vi ser att barnen ofta har könsöverskridande attribut så som kläder nagellack, armband, hårspännen, kepsar mm. Vår upplevelse är att inget barn reagerar på något annat sätt än att vara uppmuntrande eller intresserade vilket verkar få barnen att känna sig fina.

Etnisk tillhörighet

Om barn med annan etnisk tillhörighet än svenska finns i gruppen visar vi intresse för språk, kultur, eventuell annan kost mm om barnet själv är bekväm med det.

Har barnen funderingar eller frågor kring andra etniska tillhörigheter svarar vi på dessa och forskar vidare i saker vi är osäkra på. Just nu förekommer dessa diskussionen endast i liten utsträckning och en risk finns att ämnet inte behandlas som en naturlig del i verksamheten.

Religion eller annan trosuppfattning

Har barnen funderingar eller frågor kring andra religioner svarar vi på dessa och forskar vidare i saker vi är osäkra på.

Vi har för nuvarande ingen erfarenhet av andra religioner och trosuppfattningar än kristendomen.

Funktionsnedsättning

Vi arbetar främjande och förebyggande genom hur vi organiserar verksamheten efter allas olika behov. Vi informerar alla pedagoger, personal på förskola/fritids, berörande vikarier och barngruppen om något barn har speciella behov och anpassar verksamheten så att alla barn har möjlighet att delta. Vi har möjlighet att samarbeta med specialpedagog för att få ytterligare

stöd och hjälp i utformning av verksamheten för att alla barn ska kunna vara med på sina egna villkor.

Sexuell läggning

Vi har just nu ingen erfarenhet av ”regnbågsfamiljer”. Samtal med barnen om sexuell läggning sker när tillfällen med frågor, påståenden eller situationer i t.ex. Rollek dyker upp.

Vi behöver eventuellt uppdatera barnlitteraturen angående olika familjekonstellationer.

Ålder

Förskolan utgår ofta från ålder när vi planerar att dela in barnen i mindre grupper. Det finns både för- och nackdelar med att ha åldershomogena grupper och vi som pedagoger reflekterar över och samtalar fortlöpande för att göra så optimala grupper som möjligt för att barnen ska utvecklas och lära sig av och med varandra.

Det finns en risk med att kalla barnen för små eller stora och vi behöver reflektera över och påminna varandra att använda andra uttryck.

Eleverna på Fritidshemmet leker i blandade åldrar.

Vi pedagoger måste arbeta mer på att få barnen och eleverna att benämna andra barn med en bättre åldersbenämning. Tex. ”förskolebarnen”, ”fritidsbarnen”, ”yngre” och ”äldre”.

Kränkande behandling

Vårt arbetssätt för att främja och förebygga att inga kränkningar ska ske är att vara närvarande vuxna så långt det är möjligt. Kartläggningen visar att det antagligen föreligger större risk för att kränkningar kan ske utomhus på grund av att där har vi vuxna inte full insyn hela tiden, till exempel bakom kullen, i lekstugan eller i förråden. Bästa platsen för att se så mycket som möjligt av gården är på kullen. När vi är flera vuxna ute delar vi upp oss till viss del, men det skulle behöva ske i ännu större utsträckning.

Fritidshemmets barn förväntas kunna gå ut själva till viss del på eftermiddagen, då finns risk för att kränkningar kan ske eftersom det då inte finns någon vuxna där som kan stötta vid behov.

Vi ser också en risk om för många barn vistas på samma yta vid andra rutinsituationer vilket kan orsaka att kränkningar kan ske t.ex. i hallen.

2.3 Planerade aktiva åtgärder

Främjande och förebyggande åtgärder som skäligen kan krävas. Åtgärderna är överförda och tidsplanerade i enhetens kvalitetsverktyg för att fortlöpande genomföras. För definition av begreppen främjande och förebyggande, se bilaga 1.

Planerade främjande aktiva åtgärder	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Ansvarig
Fortsätta ha en levande diskussion kring våra uttryck och påminna varandra och barnen för att alla ska reflektera över sitt sätt att uttrycka sig angående kön och ålder.	Löpande.	Alla pedagoger

Planerade förebyggande aktiva åtgärder	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Ansvarig
Vi behöver uppdatera vår litteratur angående familjeförhållanden, etnisk tillhörighet och religion.	Löpande.	Alla pedagoger.
Vuxna ska fördela sig medvetet ute på gården för att vara närvarande i barnens lekar och samtal i så stor utsträckning som möjligt.	Ht 2018 Varje dag	Alla pedagoger.
Dela barnen i mindre grupper för att undvika att många barn vistas på samma yta.	Ht 2018 Varje dag	Alla pedagoger

3. Förankring av planen (samverkansskyldighet)

Arbetet med aktiva åtgärder samverkas med barn/elever, vårdnadshavare och personal.

3.1 Barns/elevs delaktighet

Barnen görs delaktiga i framtagandet av planen mot diskriminering och kränkande behandling genom trygghetsvandringar med de äldre barnen och dagliga samtal där de berättar och ger sina synpunkter om trygga lekmiljöer. Eventuella konflikter, specifika situationer eller handlingar kan bearbetas genom till exempel dockteater. Pedagogerna är lyhörda för barns olika uttrycksätt och tolkar dessa så att alla barn kan komma till tals. Barnens åsikter och synpunkter samlas in och beaktas i pedagogernas egna reflektioner kring det främjande och förebyggande arbetet.

3.2 Vårdnadshavares delaktighet

Vårdnadshavare görs delaktiga i framtagandet av planen genom att åsikter och synpunkter från samtal, dagliga och strukturerade, beaktas. Information om arbetet med planen mot diskriminering och kränkande behandling förmedlas genom föräldramöten, inskolning, utvecklingssamtal och genom daglig kontakt. Planen finns att läsa på förskolans hemsida och anslagstavla i hallen. Pedagogerna uppmuntrar vårdnadshavare att komma med synpunkter i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling exempelvis genom föräldraenkäten.

3.3 Medarbetares delaktighet

Alla som arbetar på förskolan och fritidshemmet, pedagoger, kök- och städpersonal informeras muntligt i kostråd att planen för diskriminering och kränkande behandling finns, vart den finns och att den gäller alla som arbetar i verksamheten. Pedagogerna är tydliga med att allas synpunkter och tankar är viktiga att få med i arbetet med att motverka diskriminering och kränkande behandling samt ansvarar för att dessa tankar och synpunkter kommer med i planen. Förskolan och fritidshemmet har en nära relation med kost-/städpersonalen vilket innebär att hon är väl förtrogen med barn och vuxna samt rådande förhållningssätt.

4. Rutin/åtgärder vid händelse av diskriminering och/eller kränkande behandling

4.1 Rutiner för all personal i förskolan.

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All person i förskolan har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling. Ingen ska kunna säga att ansvaret är någon annans

4.2 Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av annat barn.

- Den som upptäcker eller får information om misstänkt kränkning och/eller diskriminering ansvarar för att åtgärder vidtas.
- Förskolechef informeras om det inträffade.
- Fyller i ”Anmälan till rektor/förskolechef vid diskriminering och kränkande behandling”, Denna blankett hittas på medarbetarportalen Navet; Stöd och service i arbetet/Arbetsrutiner och checklistor/Barn och utbildning/Diskriminering och kränkande behandling.
- Vårdnadshavare informeras, detta gäller både den som har kränkt och den som kränkts.
- Anmälaren ansvarar för dokumentation, (vidtagna åtgärder och datum för uppföljning)
- Förskolechef gör en utredning och skickar anmälan till nämnd.
- När utredningen har avslutats ska förskolechef göra regelbundna återkopplingar, utvärderingar och uppföljningar av händelsen med berörda barn samt vårdnadshavare.

4.3 Rutiner för när personal kränker, diskriminerar eller trakasserar barn.

- All personal har anmälningsskyldighet till förskolechef, vilket ska ske skyndsamt.
- Fyller i ”Anmälan till rektor/förskolechef vid diskriminering och kränkande behandling”. Denna blankett hittas på medarbetarportalen Navet; Stöd och service i arbetet/Arbetsrutiner och checklistor/Barn och utbildning/Diskriminering och kränkande behandling.
- Förskolechef agerar samtalsledare under utredningssamtalet.
- Förskolechef kontaktar berört barns vårdnadshavare.

- Tidsbestämd uppföljning (förskolechef)
- Ev. polisanmälan av förskolechef.
- Alla insatser ska dokumenteras av förskolechef.
- Förskolechef skickar ”Anmälan till nämnd”

4.4 Rutiner för hur barn och deras vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

- Har barnet blivit kränkt av ett annat barn?
Meddela förskolan.
- Har barnet blivit kränkt av personal?
Meddela förskolechef. Monika Olsson, 0501-75 67 21
- Har barnet blivit kränkt av förskolechef?
Meddela chef för förskola och pedagogisk omsorg. Annica Henrysson, 0501-75 67 27.

Avgränsningar

Om barn/elev/studerande kränker vuxen (ej elev/studerande/personal) omfattas den kränkningen inte av rutin vid diskriminering och/eller kränkande behandling. Blanketten ”Anmälan till förskolechef/rektor vid diskriminering och kränkande behandling” används dock även i detta fall.

Gäller kränkningen personal omfattas ärendet av arbetsmiljölagen.

Utredning/rapportering

Förskolechef/rektor startar utredning och vidtar åtgärder. Förskolechef/rektor är enligt delegation (C25) från utbildningsnämnden skyldig att skyndsamt utreda anmälan samt återrapportera det till avdelningschef och nämnd med hjälp av framtagna blanketter för anmälan, utredning och åtgärder av diskriminering och kränkande behandling. Ärenden som är anmälda till Skolinspektionen eller Barn- och elevombudsmannen (BEO) rapporteras till nämnd av förskolechef/rektor. Ärenden som inte är anmälda till Skolinspektionen eller BEO rapporteras till nämnd av avdelningschef. När samtliga ovanstående steg i ett ärende har utförts och förskolechef/rektor anser att insatta åtgärder fungerar och diskrimineringen/kränkningen upphört avslutas ärendet

Uppföljning

När utredning har avslutats ska förskolechef/rektor göra regelbundna uppföljningar med berörda barn/elever samt vårdnadshavare. Uppföljningen ska dokumenteras på blankett ”Åtgärder vid diskriminering och kränkande behandling” samt diarieföras. Sektor utbildning sammanställer inkomna anmälningar av diskriminering och kränkande behandling. En analys görs för att bland annat se om ärendena är behandlade, se vilka

typer av anmälningar som har kommit in, vilka barn/elever/enheter som är berörda, frekvenser/antal m.m. Sammanställning redovisas till nämnd vid två tillfällen per år

Diarietföring

Diarietför anmälan före inlämnande till nämnd. Ange diarienummer på underlaget. Använd samma diarienummer om det gäller kränkning mot samma barn/elev, detta för att se om något barn/elev blir utsatt för upprepade kränkningar.

5. Uppföljning, utvärdering och redogörelse avseende föregående läsår

5.1 Följ upp och utvärdera

Uppföljning och utvärdering avseende föregående läsårs undersökning och analys av orsaker till upptäckta risker och hinder.

Under läsåret 2017-2018 anmäldes inga kränkningar, vilket vi anser är ett resultat av det fungerande främjande arbete som skett och sker dagligen i verksamheterna, se 2.2 samt 5.2. Det kan också bero på att vi behöver fortsätta diskutera begreppet kränkning och hur det ska tolkas.

Uppföljningen och utvärderingen grundar sig i föregående läsårs plan mot diskriminering och kränkande behandling. Vi redogör här för uppföljningen och utvärderingen av arbetet utifrån våra handlingsplaner.

5.2 Redogörelse avseende aktiva åtgärder

Föregående läsårs åtgärder	Åtgärd uppfylld	Utvärdering/analys av åtgärd
Diskutera förhållningssätt och bemötande när det gäller könsöverskridande identitet, sexuell läggning och ålder.	Delvis	Vi har blivit bättre på att benämna barnen med namn istället för att använda uttryck som killar och tjejer, små eller stora barn. Barnen själva använder t. ex. uttrycket ”Mamma, pappa, barn” när de

Påminna och ifrågasätta varandra för att reflektera kring sitt eget sätt att uttrycka sig.		<p>leker trots att vi pedagoger aldrig benämner leken med dessa begrepp.</p> <p>Vi behöver fortsätta ha en levande diskussion kring våra uttryck för att påminna varandra och att alla ska reflektera över sitt eget sätt att uttrycka sig.</p>
Utveckla/förnya struktur och organisation över alla rutinsituationer för att minska risken att kränkningar kan ske.	Ja	<p>Vi har strukturerat upp oss ännu mer över dagen, vi turas om att vara ute och inne i grupperna på f.m. På e.m. tänker vi på att barn som behöver en stund för sig själv får vara inne ihop med den pedagog som gör iordning efter mellanmålet.</p> <p>Fritidseleverna delar in sig i grupper både inne och ute.</p> <p>Vi har sett att vi pedagoger behöver bli bättre på att dela upp oss på gården.</p>

6. Referenser

- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i förskolan
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i skolan
- FN:s barnkonvention
- Skollagen (2010:800)
- Skolverkets allmänna råd – Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling
- Socialtjänstlagen (2001:453)

7. Bilagor

7.1 Bilaga 1 – Definitioner

Bristande tillgänglighet

När en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäligen utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till:

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde
- andra omständigheter av betydelse

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan/skolan behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridandet identitet/uttryck eller ålder. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. Diskrimineringen kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Främjande

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Förebyggande

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i verksamheten. Riskerna kan kartläggas på olika sätt. Förebyggande åtgärder ska motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning..

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan det indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barn/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund för trakasseri. Det kan till exempel handla om att ett barn/elev blir retad för sitt utseende. Ett barn/elev kan bli utsatt för kränkande behandling av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, ignorering, nonchalering)
- texter och bilder (teckningar, lappar, sms, mms, foton, meddelanden på sociala medier)

Repressalier

Personal får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av elev eller vårdnadshavare har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Trakasserier och sexuella trakasserier

Trakasserier är uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet/uttryck eller ålder. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar med koppling till diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Förutom kommentarer och ord kan det vara av någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

Trakasserier och sexuella trakasserier är ett beteende som är oönskat. Det är den som utsatt för trakasserier som avgör vad som är oönskat eller kränkande. Enligt lagen måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier. Det är därför viktigt att den som är trakasserad klargör för den

som trakasserar att beteendet är obehagligt och ovälkommet. I vissa situationer kan kränkningen vara så tydlig att inga påpekande krävs från den som känner sig trakasserad.

Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad. Ett barn/elev kan bli utsatt för trakasserier av personal som av andra barn/elever.

8.2 Bilaga 2 – Lagstiftning och styrdokument

Skolväsendet vilar på demokratins grund

Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att eleverna ska inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för miljön.

Arbetsmiljölagen (AML)

AML, gäller även för barn/elever. Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Enligt AML ansvarar förskolechef/rektor för att det finns förutsättningar för att skapa en god arbetsmiljö som lever upp till bestämmelserna i AML.

Brottsbalken

Enligt brottsbalken är handlingar som kan betecknas som misshandel, ofredande och olaga tvång straffbara. Förskolechef/rektor ska handlägga ärendet enligt riktlinjer mot hot om våld.

FN:s barnkonvention

Barnkonventionen har sitt ursprung i principen om den inneboende värdigheten hos alla människor och deras obestridliga rättigheter. Barnkonventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet.

Artiklar inom området; artikel 2, 12, 19, 28 samt 36.

Förbud mot diskriminering och kränkande behandling

Diskrimineringslagen ska motverka diskriminering på grund av:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. (Skollagen 6 kap. 9 §)

Socialtjänstlagen

Enligt 14 kap 1 §, är både skolmyndigheten och alla anställda inom förskoleverksamhet, skolbarnomsorg och skola skyldiga att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”.

Värdegrunden

Uttrycker det etiska förhållningssätt som ska präglade verksamheten. Skolan ska främja förståelsen för andra människor och förmågan till inlevelse. Ingen ska utsättas för kränkande behandling. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (Skollagen 5 kap. 3 §)

8.3 Bilaga 3 – Anmälningsskyldighet

Vid trakasserier och kränkande behandling

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn/elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling

Till socialtjänsten

Anmälningsskyldiga är all personal inom verksamheten och den omfattar sådant pedagoger och annan personal får kännedom om i sin yrkesutövning och som föranleder oro över ett barns/elevs situation.

Anmälningsskyldigheten regleras i kap. 14, 1 § socialtjänstlagen och det finns en hänvisning till denna bestämmelse i skollagen kap 29, 13 §.

Syftet med anmälningsskyldigheten är att socialtjänsten på ett så tidigt stadium som möjligt ska få kännedom om barn och ungdomar som behöver hjälp. Skyldigheten omfattar barn under 18 år och avser missförhållanden som antingen är kopplade till barnets/elevens hemmiljö eller dess eget beteende. Det kan handla om misstanke om övergrepp, vanvård eller brister i omsorgen i hemmet eller att barnet/eleven uppvisar ett riskbeteende.

Du hittar anmälningsblanketten till socialtjänsten på kommunens medarbetarportal Navet under Service och i arbetet/Arbetsrutiner och checklistor/Sektor utbildning/Elevhälsa.